

LILLE, Jozef de (Maldegem 1 juni 1896 – Knokke 5 maart 1985). Zoon van Victor de Lille, broer van Eugeen de Lille, Gabriël de Lille en Léon de Lille. Trad na zijn humaniora te Eeklo voltijds in dienst als redacteur van 't *Getrouwe Maldegem*, het weekblad dat door zijn vader werd uitgegeven. Van 8 januari 1932 trad De Lille, alias Jym, op als hoofdredacteur. Het blad werd volledig in het teken van zijn politieke carrière geplaatst. Als lid van de Christen Vlaamsche Volkspartij werd hij na de gemeenteraadsverkiezingen van 1932 eerste schepen en op 30 oktober 1933 burgemeester van Maldegem. Hij verloor zijn burgemeesterssjerp al op kerstdag van dat jaar toen hij werd afgezet omwille van een rede in het parlement waarin hij voor eenzijdige ontwapening had gepleit. Hij bleef eerste schepen. De Lille werd in 1932 voor de Kamer verkozen in het arrondissement Gent-Eeklo op de lijst van de Vlaamsch Nationale Volkspartij (VNVP) van Hendrik Elias waar hij na Elias de tweede plaats bekleedde. Met zijn 7276 voorkeurstemmen zorgde De Lille voor minstens de helft van de stemmen en zodoende bewerkstelligde hij mee de ver-

kiezing van Elias. In het akkoord was ook voorzien dat vader V. de Lille de senaatslijst zou duwen. De De Lilles behaalden hun stemmen in het Meetjesland, het verspreidingsgebied van 't Getrouwe Maldegem. De succesvolle electorale samenwerking tussen Elias en de familie De Lille werd voortgezet in 1936 en 1939 toen Elias een van de topfiguren van het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV) was geworden, mede doordat het VNV de kiesstrijd aanging met Vlaamsch Nationaal Blok-lijsten waarop ook niet-VNV'ers zoals De Lille figureerden. Zijn broers Gabriël, Eugene en Léon stonden eveneens op VNB-lijsten in 1936 en 1939. De Lille verlengde zijn mandaat tweemaal. In 1936 haalde hij met 8831 voorkeurstemmen zijn persoonlijke topscore (38,5% van het totaal aantal uitgebrachte stemmen op de VNB-lijst). Dat was haast vijfduizend stemmen meer dan VNV-leider Staf de Clercq, de populairste VNV'er op de lijsten voor de Kamer in 1936. De Lille kan voor de oorlog niet als een VNV'er worden beschouwd. In het parlement en in zijn weekblad spreekt hij een eigenzinnige taal waarin vooral een radicaal antimilitarisme en de pleidooien voor een Verenigd Europa opvallen. Zijn standpunten brachten hem soms in botsing met de leden van de VNB-fractie. Naar aanleiding van de geanimeerde debatten aangaande zijn afzetting als burgemeester verklaarde VNB-fractieleader Hendrik Borginon dat De Lille zich uit de fractie had gesloten door tegenover de minister van binnenlandse zaken te verklaren dat hij de Belgische instellingen noch met revolutionaire noch met legale middelen wenste te vervormen. Zijn pleidooien voor een eenzijdige ontwapening naar aanleiding van de besprekingen aangaande het Frans-Belgische Militair Akkoord in 1935 sloten aan bij de standpunten van het Verbond der Vlaamse Oudstrijders. Op 2 december 1935 verklaarde hij in de Kamer zelfs dat het "moord is te sterven voor een nationaliteit". Het bracht hem in aanvaring met radicale VNV'ers. In 1936 wees hij het akkoord Rex-VNV van de hand, onder meer omdat Rex de defensie-inspanningen van België steunde. Het Beginselakkoord KVV-VNV steunde hij wel totdat de Katholieke Vlaamsche Volkspartij (KVV) de verlenging van de dienstplicht goedkeurde. Hij fulmineerde tegen de oorlogsstokers Benito Mussolini en Adolf Hitler, maar weigerde vanuit een hyperneutralistisch standpunt de Duitse agressie te veroordelen. Al bij al getuigden zijn politieke standpunten niet van een samenhangende visie.

Tijdens de bezetting koos De Lille met zijn weekblad al in de zomer van 1940 voor de collaboratie. In augustus 1940 ondertekende hij de oproep voor de Volksbeweging van het VNV waarmee hij nu openlijk sympathiseerde. Maar zijn ideeën over een Europese eenmaking gingen naadloos over in sympathie voor een Groot-Germaans Rijk. Zo steunde hij ook de Duitsch-Vlaamsche Arbeidsgemeen-

schap (DeVlag). Als zijn broer Eugene in november 1941 de lokale leider van de DeVlag werd, kreeg hij een wekelijks forum in 't Getrouwe Maldegem. Als even later de open strijd tussen het VNV en de DeVlag uitbrak, laveerde Jozef tussen de twee. Hij pleitte voor een samensmelting van de twee organisaties. In 1943 helde hij over naar de DeVlag. Hij bleef de werving voor de Waffen-ss steunen nadat het VNV die stopzette in augustus 1943. Zijn vooroorlogs antimilitarisme was al verdwenen toen hij in 1941 volmondig de strijd aan het oostfront toejuichte. Inmiddels had hij in zijn weekblad alle aspecten van het nationaal-socialisme verdedigd, inclusief de verplichte tewerkstelling.

Na de bevrijding werd De Lille veroordeeld wegens collaboratie. Hij speelde geen actieve rol meer. Met hem verdween ook 't Getrouwe Maldegem.

LITERATUUR: D. de Lille, 't Getrouwe Maldegem (1888-1944): het weekblad van Victor De Lille, RUG, cnuutgegeven licentiaatsverhandeling, 1981; – B. de Wever, *Greep naar de macht. Vlaams-nationalisme en Nieuwe Orde. Het VNV 1933-1945*, 1994.

BRUNO DE WEVER